

Številka: 013-20/2019/50

Datum: 24. 3. 2023

Zadeva: Zapisnik 12. seje Sveta za živinorejo

Dvanajsta seja Sveta za živinorejo (v nadaljnjem besedilu: Svet) je potekala 23. 3. 2023, na MKGP Dunajska cesta 22, Ljubljana in po spletni povezavi in je trajala od 14.00 do 17.25 ure.

Prisotni člani Sveta: izr. prof. dr. Marija Klopčič, prof. dr. Janko Mrkun, g. Peter Podgoršek, ga. Jana Tavčar, g. Roman Savšek, dr. Jože Verbič in mag. Andrej Kastelic.

Po spletni povezavi prisotni člani Sveta: doc. dr. Dušan Terčič, doc. dr. Špela Malovrh, mag. Miha Štular, g. Primož Kokovica, g. Anton Kukenberger, g. Miran Ačko, mag. Sašo Sever, g. Alojz Varga.

Odsotni člani Sveta: g. Klemen Brglez, viš. pred. mag. Ajda Kermauner Kavčič, dr. Peter Kozmus, g. Danilo Potokar in doc. dr. Maksimiljan Brus.

Ostali prisotni: ga. ministrica Irena Šinko, g. Igor Hrovatič, mag. Marjeta Bizjak, mag. Andreja Komel, mag. Polona Kolarek Novšek, ga. Tanja Gorišek, g. Boštjan Petelinc, g. Andrej Šalika, ga. Mateja Cugmas (vsi MKGP), Matjaž Guček, Marjana Drobnič (oba UVHVV).

Ostali vabljeni odsotni: ga. Tatjana Buzeti (državna sekretarka), ga. Maša Žagar, g. Igor Ahačevčič (vsi MKGP).

Predlagan je bil naslednji dnevni red:

1. Potrditev dnevnega reda
2. Pregled in potrditev zapisnika 11. seje Sveta za živinorejo
3. Nagovor ministrice
4. Predstavitev zadnjega poročila Varuha odnosov v verigi preskrbe hrane (g. Igor Hrovatič)
5. Izhodišča za pripravo scenarijev zmanjševanja emisij toplogrednih plinov v kmetijstvu za pripravo posodobitve Celovitega nacionalnega energetskega in podnebne načrta (dr. Jože Verbič)
6. Strategija trajnostne živinoreje
 - razprava članov
 - odgovor MKGP na vprašanje predstavnika prašičerejcev o ukrepu krmljenja prašičev za zmanjšanje izpustov toplogrednih plinov
7. Razno

Predsednica Sveta je pozdravila vse prisotne in ugotovila, da je Svet sklepčen.

Ad. 1

Predstavljen je bil dnevni red in dan v potrditev.

Doc. dr. Špela Malovh je podala predlog širitve dnevnega reda, in sicer obravnava Pravilnika o identifikaciji in registraciji prašičev. Pravilnik je v javni obravnavi in gre za vsebine, ki se dotikajo tudi Sveta za živinorejo, zato je smiselno da se Svet seznani z vsebino pravilnika in pripombami, ki jih imajo člani. Ministrica je pojasnila, da bo v prihodnjem tednu glede pripomb, ki so bile podane na predlog Pravilnika potekalo usklajevanje, na današnji seji pa bo vsebine predstavil predstavnik Uprave za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin.

Sklep št. 1: Dnevni red 12. seje, s predlogom za širitev, je bil soglasno potrjen.

Ad. 2

Predsednica pregleda zapisnik 11. seje Sveta in ugotovi, da so bili vsi sklepi izvedeni in ga predlaga v potrditev.

Sklep št. 2: Zapisnik 11. seje Sveta je bil soglasno potrjen.

Ad. 3**Nagovor ministrice**

Ministrica Irena Šinko je uvodoma člane Sveta seznani z informacijo, da je Vlada izdala Uredbo o izvedbi intervencij kmetijske politike za leto 2023, Uredbo o plačilih za okoljske in podnebne obveznosti, naravne ali druge omejitve ter Naturo 2000 iz Strateškega načrta skupne kmetijske politike 2023–2027, Uredbo o spremembah in dopolnitvah Uredbe o ukrepih kmetijsko-okoljsko-podnebna plačila, ekološko kmetovanje in plačila območjem z naravnimi ali drugimi posebnimi omejitvami iz Programa razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2014–2020 ter Uredbo o spremembah in dopolnitvah Uredbe o pravilih pogojenosti. Uredbe predstavljajo podlago za subvencijsko kampanjo, ki se prične 31. marca 2023. Ministrstvo bo v prihodnjih dneh izdalo tudi Pravilnik o razvrstitvi kmetijskih gospodarstev v območja z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost. Pojasnila je, da bodo sredstva, ki so ostala iz prejšnjega programskega obdobja prenesena v novo programsko obdobje, namenjena bodo ukrepom za mlade prevzemnike in plačila v okviru OMD. Podala je informacijo o pripravi novele Zakona o zaščiti živali, ki se pripravlja v okviru poslanskih skupin v Državnem zboru. Pri pripravi zakona bo sodelovalo tudi Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano. Vsebina zakona bo zajemala ureditev glede prehodnih hlevov za nastavitve odvzetih živali, uvedbi specializirane inšpekcije, mobilne klavnice, pristojnosti nevladnih organizacij pri zaščiti živali. Nadalje je ministrica pojasnila, da bo ministrstvo pristopilo k spremembi Zakona o kmetijstvu in Zakona o živinoreji. Izhodišča Zakona o živinoreji bodo predstavljena na naslednji seji Sveta.

Člani Sveta so izrazili skrb glede nadaljnega razvoja živinoreje v Sloveniji. V okviru razprave so izpostavili vprašanja glede vključevanja civilne družbe v izvrševanje Zakona o zaščiti živali, saj nimajo takšnih pristojnosti kot inšpekcija. Ministrica je pojasnila, da so bili vsi ukrepi vezani na področje živinoreje na vladi sprejeti, živinoreja predstavlja pomembno kmetijsko panogo v Sloveniji in tako mora tudi ostati. Kakršno koli spreminjanje Zakona mora temeljiti na širokem družbenem konsenzu.

Predstavnik rejcev konjev je izpostavil problematiko glede ukrepov, ki so uvedeni na področju Nature 2000. Evropska komisija zahteva vedno strožje okoljske ukrepe, medtem ko kmetijstva ne ščiti, zanimalo ga je stališče ministrstva. Izpostavljene so bile še podpore v okviru dobrobiti živali, ter ustrezna zaščita mesa in mlečnih izdelkov, ki ima oznako izbrana kakovost.

Ministrica je pojasnila, da ministrstvo na prost pretok blaga ne more vplivati in prav tako ne more posegati v razmerja med pridelovalci in proizvajalci/trgovci. Lahko pa ministrstvo vpliva na prepričanje potrošnikov z ustreznimi kampanjami. Glede ukrepa dobrobit živali bodo v prvi

polovici leta pripravljene uredbe za naložbene investicije (sofinanciranje naložb preureditve hlevov). Glede Nature 2000 je pojasnila, da ima Slovenija eno največjih površin, ki spadajo pod Naturo 2000. V okviru sprememb SN bo opravljena razprava glede ukrepov, ki bi jih lahko spremenili in bo podlaga za usklajevanje z okoljskimi institucijami in EK.

Izpostavljen je bil še Pravilnik o masnih bilancah predvsem v luči uvoza mesa iz tujine. Ministrica je pojasnila, da bo pravilnik tak kot je bil sprejet, začel veljati 23.10.2023. Podan je bil predlog, da bi masne bilance veljale za vse kategorije.

Sklep št. 3: Pravilnik o masnih bilancah se začne izvajati tako kot je bil sprejet. Sklep je bil soglasno sprejet.

Predstavnika rejcev drobnice in konjev sta ponovno izpostavila problematiko napadov zveri na pašno živino, ocenjevanje škod zaradi teh napadov, ter neustrezen cenik. Planinska paša se bo kmalu pričela, volkovi se širijo in napadajo ne le drobnico, pač pa tudi govedo in konje. Izpostavljena je bila neustrezna obdavčitev OMD, podan je bil predlog za čimprejšnje izplačilo akontacij. Z neustreznim obdavčenjem OMD so se strinjali tudi ostali rejci.

Ministrica je pojasnila, da je glede obdavčitve OMD potekalo usklajevanje z Ministrstvom za finance, vendar pa je bilo MKGP na vladi preglasovano. Zakon je trenutno v ustavni presoji, zato na tej točki ni mogoče oceniti, kaj se bo z zakonom zgodilo. Glede problematike zveri je bilo pojasnjeno, da bo sklican ponoven sestanek v okviru delovne skupine, na katerem se bo poiskalo ustrezne rešitve. So pa že bile podpisane odločbe za odvzem medveda; mnenja je, da bo potrebno zadeve premakniti tudi na področju ostalih zveri.

Ad. 4

Predstavitev zadnjega poročila Varuha odnosov v verigi preskrbe s hrano

Gradivo je bilo predhodno poslano članom.

Varuh odnosov v verigi preskrbe s hrano g. Igor Hrovatič je predstavil poročilo Varuha odnosov v verigi preskrbe s hrano za leto 2021. Posebej je izpostavil problematiko na področju govejega mesa in neupoštevanje kodeksa dobrih praks, ki se ga deležniki ne držijo vedno. Do težav prihaja v sodelovanju med primarno proizvodnjo in trgovskimi verigami, predvsem kar se tiče cen mesa. Varuh ugotavlja, da je najšibkejši člen v verigi pridelovalec, najmočnejši pa trgovina. Ugotovljeno je bilo tudi, da se ravnoesje v verigi poslabšuje. Potrebno bi bilo oblikovati ustrezne interventne ukrepe, s katerimi bi lahko zaščitili pridelovalce, medtem ko bi za odkupovalce bili postavljeni strožji pogoji. Kar se tiče mleka, gre za sektor, ki se je v primeru epidemije COVID-19 pokazal kot najbolj odporen sektor na nastale razmere zaradi epidemije, tudi v smislu odnosov deležnikov v prehranski verigi.

V okviru razprave je člane Sveta zanimalo kdaj je mogoče pričakovati poročilo za leto 2022, ter kakšne so aktivnosti varuha v primeru prijav nedovoljenih praks. Varuh je pojasnil, da bodo poročilo za leto 2022 predložili vladi v seznanitev po 31.3.2023, Svet se bo lahko z njim seznanil po sprejemu na Vladi. Glede ukrepanja varuha v primeru prijav nedovoljenih praks je pojasnil, da ima skladno z Zakonom o kmetijstvu omejene pristojnosti, zato takšne prijave posreduje pristojnim službam, ki potem ustrezno ukrepajo. V letu 2022 so bile 2 do 3 prijave suma nedovoljenih praks.

Sklep št. 4: Člani Sveta so se seznanili s Poročilom Varuha odnosov v verigi preskrbe s hrano za leto 2021.

Sklep je bil soglasno sprejet.

Ad. 5

Izhodišča za pripravo scenarijev zmanjševanja emisij toplogrednih plinov v kmetijstvu za pripravo posodobitve Celovitega nacionalnega energetskega in podnebnega načrta

Predstavitve je bila poslana predhodno članom v pregled.

Predstavniki KIS, dr. Jože Verbič, je članom Sveta predstavil izhodišča za pripravo scenarijev zmanjševanja emisij toplogrednih plinov v kmetijstvu za pripravo posodobitve Celovitega nacionalnega energetskega in podnebnega načrta (NEPN). Slovenija mora do 30.6.2023 Evropski komisiji predložiti osnutek posodobljenega NEPN, do 30.6.2024 pa posodobljen NEPN. V luči večjih obveznosti (zmanjšanje izpustov TGP za vsaj -55 % do 2030) je treba povečati tudi ambicije na področju ne-ETS (za vse sektorje bo potrebno obveznosti povečati iz - 20 % na - 27 % do 2030 glede na 2005). V preteklosti so bili pripravljene trije scenariji: a) z obstoječimi ukrepi, b) z dodatnimi ukrepi – ambiciozno, ter c) z dodatnimi ukrepi – zelo ambiciozno. NEPN (do 2030) predvideva scenarij b) z dodatnimi ukrepi – ambiciozno (- 1 % do 2030 glede na 2005). Do 2030 enak scenarij kot za NEPN (- 1 % do 2030 glede na 2005), od leta 2035 naprej scenarij c) z dodatnimi ukrepi – zelo ambiciozno, med leti 2030 in 2035 izravnava glede na oba scenarija (- 22 % do 2050 glede na 2005). Ukrepi za katere smo prvotno predvideli, da jih bomo izvedli do 2040, so v veliki meri že sedaj vključeni v SN 2023-27.

Pojasnjeno je bilo, da bo dokument najprej v javni obravnavi, v okviru katere bodo lahko vsi deležniki podali pripombe. Izhodišča veljajo za scenarij z ukrepi (uspešno izvajanje rejskih programov, dobro delovanje JSKS, KOPOP Izboljšanje kakovosti krme in načrtno krmljenje goved in drobnice, krmljenje z zmanjšano količino dušika pri prašičih pitancih). Zmanjšanje emisij TGP bo mogoče ob upoštevanju naravnih danosti za kmetovanje, izboljšanju prehranske varnosti ter povečanju samooskrbe s hrano in sledenju drugim ciljem multi-funkcionalnega kmetovanja (zmanjševanje negativnih vplivov na vode, tla in zrak, varovanje biotske raznovrstnosti, ohranjanje kulturne krajine, zagotavljanje dobrobiti živali in ohranjanje/povečevanje zaloga ogljika v kmetijskih tleh). Če želimo vse to doseči, moramo izboljšati učinkovitost reje. Glede kmetijskih zemljišč je pomembno, da kmetijskih zemljišč ne bomo zmanjševali.

V nadaljevanju so bile predstavljene ocene prirasta za posamezen sektor. Predlagani so bili naslednji sklepi, ki bi se upoštevali pri pripravi posodobitve NEPN.

1. Svet za živinorejo podpira vizijo Dolgoročne podnebne strategije, to je zmanjšanje emisij TGP ob upoštevanju naravnih danosti za kmetovanje, izboljšanju prehranske varnosti, ter povečanju samooskrbe s hrano in sledenju drugim ciljem multifunkcionalnega kmetovanja, kot so: zmanjševanje negativnih vplivov na vode, tla in zrak, varovanje biotske raznovrstnosti, ohranjanje kulturne krajine, zagotavljanje dobrobiti živali in ohranjanje/povečevanje zaloga ogljika v kmetijskih tleh.
2. Priporočilo Sveta za živinorejo je, da je treba obseg prireje mleka, govejega mesa, mesa drobnice, perutninskega mesa in jajc ohraniti na dosednji ravni, obseg prireje prašičjega mesa pa povečati (glede na izhodišča).
3. Svet za živinorejo meni, da je treba bolje izkoristiti potencial zmanjševanja emisij TGP prek izboljšanja učinkovitosti reje živali. To pomeni, da bodo cilji na področju prireje mesa, mleka in jajc doseženi z manjšim številom živali, kot jih redimo sedaj.
4. Svet za živinorejo meni, da lahko živinoreja prispeva k blaženju podnebnih sprememb tudi z učinkovitejšo rabo živinskih gnojil in s tem k zmanjšanju potreb po dušiku iz mineralnih gnojil. Živinska gnojila prispevajo tudi k povečanju zaloga ogljika v kmetijskih tleh.

Na podlagi predstavitve in podanih sklepov je potekala obširna razprava, v okviru katere je bilo izpostavljeno naslednje:

- Vpliv divjadi na povečanje TPG, emisije prihajajo tudi iz mokrišč. Živinoreja namreč ni edina panoga, ki ima vpliv na povečanje TPG.

- Na povečevanje emisij ima zagotovo vpliv uvoz mesa in drugih izdelkov iz tretjih držav, ali je to vključeno v študijo, ki je bila izvedena; ugotovljeno je bilo, da so emisije do katerih prihaja zaradi prevozov iz tretjih držav zanemarljive.
- Upoštevanje nove metode, s katero se kaže manjši vpliv metana na povečanje TPG. Pojasnjeno je bilo, da študija najverjetneje ne bo kmalu potrjena, zato ne more biti zajeta v študiji.
- Pomisleki glede umika živinoreje iz ravninskega dela, saj prispeva veliko k prisotnosti ogljika v tleh ter izboljšanju rodovitnosti tal na račun gnojenja z organskimi gnojili iz živinorejskih kmetij.
- Izraženi so bili pomisleki glede zmanjševanja živinoreje, saj se bo izkazalo, da v kolikor bi začeli živinorejo zmanjševati, se bo to zagotovo najprej zgodilo v hribih. Pojasnjeno je bilo, da projekcije ne nakazujejo na zmanjšanje prirasta živinoreje, pač pa gre za ohranjanje stanja. Izpostavljena je bila predvsem prašičjereja in projekcije glede prirasta, člani so podali predlog, da bi se projekcije prirasta telesne mase povečale.

Predstavniki KGZS Novo mesto je podal predlog, da se zaradi pomembnosti predlaganih sklepov in same tematike, razprava in glasovanje o sklepih prestavi na naslednjo sejo, da se bodo lahko člani ustrezno pripravili.

Sklep št. 5: Člani Sveta predlagajo, da se razprava in odločanje o sklepih, ki so bili predlagani za pripravo posodobitve NEPN preloži na naslednjo sejo. Sklep je bil soglasno sprejet.

Ad. 6

Strategija trajnostne živinoreje

Predstavnica MKGP ga. Tanja Gorišek je članom Sveta predstavila dokument, ki ga je ministrstvo pripravilo za utemeljitev ukrepov trajnostne živinoreje iz Strateškega načrta kmetijske politike za obdobje 2023-2027 za potrebe usklajevanja z Evropsko komisijo. V dokumentu so podana pojasnila kako se bo v okviru SN SKT 2023-27 pristopilo k večji trajnosti v živinoreji. Ukrepi tako prvega kot drugega stebra so med samo povezani in se dopolnjujejo. Cilj Slovenije je, da se na področju kmetijstva emisije na dolgi rok znižujejo oz. se stabilizirajo. Potrebno bo ohraniti konkurenčno živinorejo ob vseh podnebno okoljskih vidikih, upoštevati družbeni vidik vpliva na razvoj živinoreje v Sloveniji, ter ustrezno umestiti živinorejo v trajnostno prehranski sistem.

Odgovor MKGP na vprašanje predstavnika prašičerejcev o ukrepu krmljenja prašičev za zmanjšanje izpustov toplogrednih plinov

Odgovor je bil predhodno že poslan g. Vargi.

Predstavnica MKGP mag. Polona Kolarek Novšek je pojasnila, da gre za ukrep krmljenja prašičev za zmanjšanje izpustov toplogrednih plinov. Glavna elementa sta analiza krme in analiza krmnih obrokov. Gre za prostovoljen ukrep, pri čemer je, v kolikor se upravičenec odloči za vstop, potrebno upoštevati določene pogoje (5 letna obveznost, izvedba usposabljanja itd.).

Predstavniki prašičerejcev je podal pomisleke glede ekonomskega vidika predlaganega ukrepa, saj z njim rejec ne pridobi finančne koristi, pač pa predstavlja predvsem ekonomsko obremenitev.

Pojasnjeno je bilo, da gre v prvi vrsti za ukrep, ki je okoljsko naravnan, prispeva k blaženju in prilagajanju podnebnim spremembam. Zmanjševanje izpustov toplogrednih plinov spodbuja z izboljšanjem kakovosti krme in krmnih obrokov za govedo, prašiče pitance in drobnico.

Ad. 7
Razno

Predlog Pravilnika o identifikaciji in registraciji prašičev

V okviru točke razno je predstavnica Biotehniške fakultete doc. dr. Špela Malovrh pojasnila, da so v okviru javne razprave v pregled prejeli Pravilnik o identifikaciji in registraciji prašičev. Iz predloga ni popolnoma jasno, kaj je namen Pravilnika, niti kdo so ciljni uporabniki. Ugotovili so, da se s Pravilnikom povečuje administrativne zahteve rejcem.

Predstavniki prašičerejcev je dodatno pojasnil, da so podali pripombe, vendar še vedno ni bilo podanih odgovorov. Pojavljajo se pomisleki glede dodatnega označevanja živali, predlagajo povezanost nove aplikacije z že obstoječimi bazami.

Predstavniki Uprave za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin so pojasnili, da Pravilnik naslavlja več problematik, označevanje živali in ustrezno zdravstveno varstvo živali. V prihodnjem tednu bo potekal usklajevalni sestanek, na katerem bodo dorekli končne rešitve glede predlaganih pripomb. Namen vzpostavitve sistema je prilagoditev novim predpisom (predvsem Zakona o zdravju živali). S tem bomo dobili integralno zasnovo za izvajanje kmetijske politike. Težnja je, da se z novim sistemom lastnike živali razbremenijo, podoben sistem je že uveden na področju drobnice.

Ministrica je ob koncu seje prisotne seznaniła še z informacijo, da ministrstvo pripravlja Odredbo o dejanski kontroli cen v celotni verigi (od primarnega proizvajalca do trgovinskih verig). Ukrep se bo začel izvajati v začetku maja, podatki pa bodo na voljo za potrebe ministrstva, člani Sveta bodo seznani z ugotovitvami.

Predsednica Sveta je sejo zaključila ob 17:25 uri

izr. prof. dr. Marija Klopčič
predsednica Sveta za živilorejo

Zapisala:
Mateja Cugmas

Priloga: Lista prisotnih

Poslati: članom Sveta za živilorejo po e-pošti